Број 211. У Новом Саду, у суботу 22. септембра 1907. Година XLII.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. на четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. на четврт године 9 круна 75 пот.
За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. а за стране земље годишње 6 круна 50 пот.
Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући, де је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 2.
Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Српски захтеви у Хрватској и Славонији.

(Неколико речи пред састанак земаљског сабора).

У задње време чешће се пута спомиње израз „историјско право Хрвата“. Старчевићански листови и иначе не пропусте ни један чланак, да се узгред не похвале стародревним државним правом хрватског народа али недавна скупштина хрватске странке права показала је, да и озбиљни хрватски политичари на том историјском праву полажу темељ народној будућности. По том историјском праву сачињавају хрватску државу покрајине Хрватска, Славонија, Далмација, Босна, Херцеговина, Истра и Међумурје.

Нису Хрвати једини народ, који овако раде. У Европи имамо више примера, да народи оснивају целокупну политику своју само на „историјском праву“. Најкласичнији примери за то јесу Грци и Шпањолци Оба ова народа јуре за историјским правима својим као за облацима. Код Грка од министра па до новинара — свакоме сања само о грчком Цариграду. Код Шпањолаца још и данас сваки политичар тежи ни за чим мање него за негдањим господством шпањолским над половином света. И док тако теже за великим идејалима, док се на сваком кораку придржавају једино историјског права, не мерећи снагу народну, постали су неупотребиви за реалну за стварну политику, те трпе пораз за поразом.

Столећима се свет борио против друштвених разлика. Француска револуција је учинила тим разликама крај. Култура нашег доба не може да дозволи, да поједини људи само стог, што су им дедови и прадедови били угледни људи, уживају нарочита права пред законом и пред државом. Кад култура није могла да трпи сталешке разлике у друштву, још мање може она поднети сталешке разлике међу народима. А чисто голо историјско право народа значи стварати сталеже међу народима, значи угњетавање, значи насиље. Историјско право је често у директној противности са појмом правде, демократизма, слободе.

То историјско право своје истичу хрватски политичари, кад год дође говор на српске захтеве. На основу тога историјског права годинама нису хтели Хрвати да нас признаду као народ, а неке странке ни данас то не чине. Одричу нам нашу тробојницу, забрањују нам ћирилицу, угушују вероисповедне школе. На универзитету загребачком, који је и српским новцем подигнут, не чујете ништа о прошлости ни о књижевности српској јер читав склоп државни у Хрватској и Славонији наслања се на историјско право Хрвата и хоће да даде земљи чисто хрватско обележје

Радикална странка је истакла српске захтеве на основу природног права, на основу тога, што — постојимо, што живимо, што осећамо у себи снагу за борбу и за развитак. А ако је стало до историјског права, имамо и то. Темељ, на коме стоји радикална странка, много је чвршћи од хрватског. Немају само они народи права на напредовање, који су у прошлости играли улогу. Зар је један народ пропао, мада је имао славну прошлост Славна прошлост није могла да га спасе од пропасти. И зар један народ развије изненада своју снагу и изађе на површину мада у прошлости нигде није заузимао видно место међу народима

Назадно и несавремено историјско право које су хрватски политичари вечито истицали кад је реч о српским захтевима, биће и при идућем састанку земаљског сабора једино оружје, којим ће се сузбијати праведни захтеви српски. Али то труло „историјско право Хрвата“ разбиће се, мора се разбити о снагу српску. Мора се разбити, јер је природно, да право старих хартија пада пред правом живог народа. Не говоримо ово што се и ми не бисмо позвати на историјско право, већ што је наше излагање истинито **Ив.**

Да ли Карловац или Кореница?

II.

А сад да пређем на Кореницу.

Ако сабор остане код свога закључка, па збиља отвори нижу реалну гимназију у Кореници, ја не бих имао против тога ништа и не бих могао то спријечити. Али остајем код тога увјерења, да Кореница никако није мјесто за то

Не знам зашто је писац стављао број душа средишта Коренице у знак навода, па још и са знаком питања и чуђења?! Није ли зар по пошљедњем попису било 232 душе урачунавши ту још и жандаре и финанце? И ја сам навео да Кореница има са својом најближом околином око 4600 душа, али сам заборавио споменути и управну о ћину кореничку, која има око 10 000, а не 12 000 душа. Но, онда треба још и то знати, да се та управна опћина састоји из 25 села по 200—500 душа и 22 заселка по 10—120 душа, а на површини од 268 квадратних километара Па и од околних мјеста која је „Србобрано“ писац навео, Вриле су од средишта удаљене 6 километара, а не највише четири километра. (Види се да ти писци „Кореничани“ живе у „Србобрановом“ уредништву.) А нека ми писац наведе само 10 породица из најближе околине, које би у стању биле узети ђаке са стране у потпуну опскрбу, па још и женску дјецу!

Заиста мило звучи и лијепо је видјети крупним словима штампано, да је сама Кореница већ до сада скупила 50 хиљада добровољнијех приноса. То би сваке хвале вриједно било, кад се не би знало, да је готово сав тај новац само на папиру. И

ПОЛИСТАК.

ЛОВ НА ВРАПЦЕ.

— **Godfrey William Tramway.** —

II.

Други врабац.

Коракнем дакле у собу па бацим летимице поглед око себе. На одморнику видим где лежи неки Rewerend Sir, па хрче у сва звона. За столом пак је седео један млад човек обријана лица, огрнут црвеним неким ћурком. На глави му беше калуђерска камилавка, а над њом је светлуцао и лебдио плавичаст округао пламен. На прсима је имао широку народну тробојницу као ленту. Беше завађен мало, уздигнуте главе и у достојанственој пози. У десној је руци држао неки замешан буздохан, а у левој пустио преко колена бројанице. На столу је горила лампа, око ње су биле књиге и новине, а с десна је стојала и зјала мртвачка лубања са две страшне црне очне дупље, које су, као што сам доцније видео, служиле као мастионице.

При мом уласку погледа ме тај млади човек занесеним, немирним погледом, остави полако ону буџу, пружи ми десну руку на сусрет, а левом диже бројанице.

— У име апсолутне слободе и нестегнуте индивидуалности, за чију формацију без хипотеза улажем сву вируленцију свог култивисаног интелектуалног индивидуа, поздрављам вас на фокусу ефективне снаге њезине! Јосифе из Мисира, умни носиоче знамења девет дебелих крава...

— Ја сам Годфреј Трамвај из Глезго, поклоним се ја скромно, ја се не зовем Јосиф и нисам из Мисира...

— Знам ја ко сте ви, јер ја све знам. Али као што Јосиф из Мисира долази натраг у земљу обећану, да помогне својој браћи, која се као свињушне душе покупише око масних вреће брашна, тако се и ви, племенити Сире, упутисте нама, да нам помогнете против небраће наше, радикала, што се искупила око масних фондовских лонаца. И за то вас поздрављам добродошлицом! А сад дозволите, да будемо онако својски. То је ви'те дивна идеја. Ви сте, Бога му, најгенијалнији Енглез, што сам га до сад познавао. Дозволите само да скинем овај свој службени орнат!

— Don't stand upon ceremony...

— Знате, не трпим никакав притисак, па ми је тешко у орнату, ма да га морам из принципа да носим. А ја сам сав оличен принцип, т. ј. принцип ми је да се борим за принципе. Па и то ми је принцип да изразим и спољашњошћу својом потпуно себе сама. Тако видите ова камилавка, — Бога јој и с камилавком, ужасно ме гњави, (он је скине и тресне о сто) — јесте спољашњи видљиви и несумњиви израз мојих неоклерикалних унутарњих слободних убеђења. Ви мож'да не разумете све наше социјалне еволуције, које се сад тек налазе у дестилационој формацији, али ћете ми веровати кад вам кажем, да ми морамо регенерирати наше друштво на донекле акомодованом неоклерикалном принципу. Те калуђерштине имају новаца, па морамо лепо с њима. Зато сад радим на томе, да се створи пре свега једна калуђерско-соколашка странка, уз коју су већ пристали и сви самосталци, а то су, као што вам је познато, сви честити Срби. Други разлог је што ћемо, спроведав на том основу модерне социјологије трансформацију друштва, онда фактични прегазити оне лопове, оне назадњаке радикале, који сву своју политику скупљају у порту и воде је због патријархове браде. А ово ви'те, ово је опет за њих!

Очи му севнуше јаросно и он тресну буџом о сто.

Моје лице мора да је после овог објашњења врло глупо изгледало. Ја сам га са отвореним устима слушао, а при овом сам ударцу и нехотице погледао на врата и опипао руком, да видим, је ли ми револвер у џепу.

— Jou're quite veriest philosoph and powerful speaker, Sir![1]) рекох у неприлици, тек да рекнем нешто. Он се задовољно осмехну, па настави као бујица:

— Мој је принцип, ви'те мало чудноват на први мах. Ја љубим и мрзим све осим свога ја, јер да нема њега, за мене не би постојало ништа. Ја волим дакле свет јер мени служи а мрзим га уједно, за то што је тако подао те баш због мене постоји! Ја га мрзим, јер кад нестане моје свести и слободне воље, нестаће и њега, а морам да га љубим, јер кад ме нестане, постаћу само његов саставни део, утопићу се у гомилу појава. И за то га љубим, то јест мрзим, што ће он да уништи моје апсолутно ја, и то у несвесном стању. Дакле као што ви'ите, појам љубави и мржње покривају се сасвим, и разликују се само у схватању

[1]) Ви сте, господине, прави философ и велики говорник!

кад се не би знало, да ће се морати ради издржавања школе, на већ постојећи велики намет још и нов намет ударити Дочим за оних 20 000 круна, скупљених за нову цркву, одмах стоји да је тај новац уложен у тамошњој српској штедионици, у што и не сумњам Подићи пак зграду за гимназију зграду за интернат и нову цркву, тако брзо, како то писац мисли, никако није могуће и држим, да се само шалио кад је написао, да ће се све то за 2 3 године саградити. За то треба врло много готовог новца и времена, јер осим голих зидова требају још потребна училa, намјештај, утвари итд итд

Али то је све споредно. Главно је пак питање, да ли је баш Кореница најзгоднија није мјесто за отварање мјешовите мале реалне гимназије?

Да Кореница није, најбоље доказује задатак саме гимназије, а овом задатку, у ономе смислу који се данас од ње тражи, Кореница никако не може задовољити. Гимназисте, а и сваки други ученик мора добити много образовања и изван школе, а то неће моћи у Кореници, гдје би у мјесто библиотека, позоришта, свјетског саобраћаја итд итд гледао стоку на паши и слушао тулење горштака

Ево једног примјера баш из садашњости.

На почетку ове школске године довео је један Србин, Личанин, из околине Коренице, свога синчића, да га упише у I. разред мјесне реалне гимназије. На питање: „Зашто није одвео своје дијете у кореничку српску реалну гимназију?“ — мислећи још онда, да ће се већ ове године отворити, одговорио је од ријечи до ријечи ово: „Кад већ трошим на школовање свога дјетета, онда ћу га радије тамо одвести, гдје ће и осим школе моћи нешто видјети и научити. А како се козе чувају и туке пасу, то и код своје куће види“.

Кад се помислимо мало дубље неколико година унапред дићићемо до тог важног питања шта би било с том дјецом, када сврше ту кореничку реалну гимназију? Ево на то одмах и одговора. Било би то, да би некоји имућнији људи, који би и иначе у стању били своју дјецу на страни школовати, послали своју дјецу у које друго мјесто, да започете науке продуже; дочим би се остали сиромашнији родитељи и ученици само згледнули и у чуду запитали: Шта сад? Јер послије свршеног четвртог разреда реалне гимназије, сумњам да би се икоје дијете хтјело враћати у родитељски дом, да ради домаће послове; а не би хтјело отићи ни у трговину, ни на занат; него би управо осуђено било, да цијелог свог вијека гдје писарчић буде; или би та школа постојала само ради одгајања писмених младића за Америку. — Српски пак народ отуда ама баш никакве користи не би имао!

Сасвим би нешто друго било, кад би се у Кореници отворила српска народна основна и виша народна школа, или какова радничка или привредна школа. То би већ имало смисла и пред тим капу скидам Но, поред великих гимназија у Госпићу и Сушаку; поред реалних гимназија у Карловцу и Сењу, поред наутичке (поморске) школе у Бакру; поред виших дјевојачких школа у Госпићу, Карловцу и Сушаку; поред дјечачких виших народних школа у Оточцу и Огулину, те поред мјешовитих виших народних школа у Грачацу и Слуњу, — српска мјешовита мала реална гимназија у Кореници никако нема смисла, и била би једино за Кореницу и њезину најближу околину.

Што г. писац упоређује Глину са још неким мањим мјестима у овим крајевима, ни то нема смисла и види се да не познаје Глину, јер она је у сваком погледу, куд и камо одмакла од њих И опет желим да би Глина била ве ма згодно мјесто за српску нижу реалну гимназију Плашки сам пак једино с тога споменуо што је сједиште српског православног епископа горњо-карловачког.

Мислим, да ће сада свакоме лако бити одговорити на питање: Ко је завриједио више да добије просвјетни завод и гдје ће из српских народних фондова уложени новац, за образовање омладине, доносити више користи?

Карловчанин.

Из Црне Горе.

Цетиње, 17. септембра 1907.

Ко је био среће да пропутује и проучи народ српски у свим крајевима Српства, могао је стећи дивно увјерење о величини у благородству у дјелима нашег народа. На извору његову, у народу, ви вјерујете у сјајну будућност Српства; на врховима његовим подилази вас сумња: политика наших госа да еко је од наших срца, од тежња, од истинског језгра српског народног живота. Ситне тежње појединаца стале су на пут лепшем животу Србина, а туђин исисава снагу народну. Кад ничега нема да нас цијепа и глежи, износе нам душмани наши бесплодну борбу династичну и десетинама троше узалуд народни труд Горко искуство никада да нас довољно поучи.

Ви знате да је досле бар код нас у Црној Гори и народ и земља моћ, слава и имање, па чак и умјетност били представљени у династији нашој Црна Гора значило је: кнез Никола, и обратно. Све народно било је књажево, књажево је представљало Црну Гору. Народ је готово био ради државе а држава ради династије Народ је живио с гласом али без њега, и с правом зависним од воље једнога. Народ је био владарев, јер је постојала воља самоовога, и ма да се не може рећи да је народ био робље, робље се не обиљежава друкчије

У таквим приликама живећи, држава је старала са владаоцем; он јој је дао што је хтио, а хтио је све колико је могао и све то било је мало. Он јој не може као појединац пружити ништа новије и боље, а са датим народ није показао никаква видна напретка за 50 година а назатка јесте, и пропадао је као цвијет у ладу — вјечито трпељив и благородан.

Ово је горди српски народ! Њему је речено да је издајник, што је казао оно што мисли, што је открио оно што га боли и осудио једногласно досадањи наопаки рад власника у добу самовласти. Народ је рекао: гладан сам, јер сам оглодан, идем у свијет јер хоћу да трпим. И за то је назван бунтовником! Прво му је речено: муч! па су онда дошле кнуте; јер терор овај то су ударци по рањавом народном тијелу

Књаз се пустио у агитације против народне странке, против народа. Народ је ћутао. Пред књажевим очима рушена је штампарија народна; он није на жалбу одговорио. Са његовим знањем погажена је његова заклетва, устав и толики закони који су народ стали много крвавог зноја, — он је одобравао. У присуству његову срушила је пјана војска наново штампарију народну, — он је обдарио. Пјане „депутације“, оружана војска разрушила је пет богатих радња грађана Никшића, — они за „лумповање“ бивају кажњени по 2 круне. Затварају невине и вежу, он не види; траже правде нападнути, он не чује. И народ трпи и ћути Његови пандури трубе свијету како је народ задовољан и „блажен“, а народ и то плаћа; траже се и нађу изроди новинарски да окују слободу народну — народ и њих плаћа — а гладује ..

Хоће ли видјети то и знати за то новинари српски, који су се баш сада повратили од књаза, а које је његова јахта

појединаца. Ето то је основни принцип моје светске философије и кључ за све остале проблеме, те их сад полако и лако решавам, а све на основу емоције свога апсолутног ја. Узмимо социјални проблем националитета. То је скуп многих ја, који тако исто хоће апсолутне слободе као и моје ја. Они ми наравно сметају, јер нам се укрштавају интереси и ја их морам да мрзим. Али из те мржње развија се ипак љубав, јер они хоће сваки за себе што и ја хоћу за себе, дакле смо једномишљеници. А сад ако ја њих прегазим немају права да се љуте, за то, јер смо једномишљеници, а међу једномишљеницима тек Бога му, мора бити дисциплине. Или рецимо појав и институција калуђерства. Ја их, искрено признајем, ужасно мрзим, те калуђерштине. Одмах ми се црева преврну, кад на неке само и помислим, јер зашто да они уживају манастирска добра, а не ја, који би их умео много умније употребити; а ви'те морам да их љубим, јер они мрзе као и ја те радикалске бећаре и лопове, којима чак ни ја не могу, овакав како сам савршен, да импонујем.

Њему опет севнуше јаросно очи и он тресну буџом. — Ето ви'те, шта ме веже за ову калуђерштину овде? Мржњв према оним лоповима. Иначе да могу ја би сваком ове бројанице трипут око шије завртио, па стегао, да се сваки уврне као кад мачку притиснем вратима, па да на сваком врату остану три црвене бразде као три крвава низа корала, и не бих попустио, док се у њима не пробуди одвратност према своме ја. Јел' тако?

— That admits of no dispute,[2]) одобрим ја, зинув од чуда.

[2]) О том не треба губити речи!

— Па онда! Грде филистри мој принцип да не треба слушати родитеље своје. А ја вам кажем, да је то глупо слушање родитеља узрок свима нашим неудићама. Узмите проблем друштвеног развоја у свези с тим, да се друштво само у слободи може нормално да развије. Ко скучава већ у први мах слободан развој у детета, те му не да, да се потпуно слободно као индивидуум развије? Родитељ! Већ у ране младости му је увек какав матори филистар за вратом, или отац или мати. Те немој ово немој оно, то не ваља, то се не сме! Гњаве слободан дух, спутава ју га у филистарске окове, па му и воште тело, ако неће да подвргне своју вољу филистарским глупавим законима; душевни организам скучен не може да се природно развије, нема просто моћи располагања са самим собом и шта редовно буде, већ у првој младости закржљави дух и воља, и на њима се ухвати плесан и бУђа, прицепљена туђа мишљења и туђе воље. Такав, већ укварен организам доспе у руке невољалим и глупим учитељима и они дотуку још и онај преостатак слободне воље и духа. Може ли онда дете постати своје оно природно, самосвојно ја, одељено у засебан индивидуум, како га је природа створила? Не може! За то ја проповедам: Децо први услов слободе је, не слушајте своје родитеље! Тако је и са кереном том љубављу у породици. И то је филистрима неправо . . . Каква љубав и поштовање! Но!

— Dont trouble yourself![1]) повичем. Уверен сам, уверен! Зној ме почео да пробија и ја се полако измицао вратима, па ме чисто срамота било од себе сама. Признајем, нисам овог надљуда могао да разумем. Woc to me![2]) Ја сам сасвим заглупавио!

— Do not take it amiss, Sir![3]) што вас прекидам! Како ви мислите о вашим автономним приликама, то ме интересира?

— Ух, Бога јој и са том шугавом автономијом. И ви ме гњавите с њоме, а већ ми је на врх главе! Шта ће нам и она кад у њој радикали жаре и пале! Ја сам лепо још за живота великог покојника (он метну, па опет скиде камилавку) предлагао му, да именује себи наследника, па је ствар свршена. Нема борбе, радикале би одмах сможђили, па би се искључиво бацили само на високу политику. Нису хтели да ме послушају, па сад Бог зна како ће бити! Ми ћемо до душе прегазити при првим изборима радикале, као да их никад није ни било, али ипак не знамо, како ће наименовање патријарха испасти. Зависи од тог за кога ће бити босанске владике, јер њихови гласови ће да одлуче, а има их врло много. Најпосле нек буде патријарх ко хоће, он се мора ослањати на нас неоклерикалце, иначе ће га »Српска Мисао« за неколико дана срушити, или ћемо основати просто нову какву веру. Само издајмо паролу, да —

— А како соколаштво напредује? Гаји ли здравље и снагу у омладине шири ли друштвеност?

— Да како! Само док побијемо све радикале, живећемо као браћа! Већ смо у »Српској Мисли« огласили друштвени рат против њих.

— Jou don't mean that, i am sure[1]), где би то било!

[1]) Немојте се даље трудити!

[2]) Тешко мени!

[3]) Не замерите, господине.

[1]) Уверен сам, да се само шалите.

срела у Новом и довезла до Котора, гдје их је чекао Саво Вулетић? Хоће ли моћи прочитати — да им се не каже, јер се казати не смије — из пађеног погледа народног силна тужба на све што код нас грба носи и плату прима? — Хоће, хоће. Ако не буде међу њима више од два Штајнхарда и два Анта Јакића, чућете истиниту ријеч од њих: да је у Црној Гори сада за похвалу само трпељиви српски народ и књажев дочек. Видјеће још да смо се и ми обогатили са једним несретним питањем, питањем династичним

*

Народна странка одустала је од избора. Узрујани с тога Кучи затраже разлога таквом кораку, нашто им њихов посланик Мих. Ивановић одговори овим јасним ријечима, које су одговор на сва питања: „У земљи гдје не постоји устав, не може постојати ни народна скупштина“.

*

Ономад се књаз вратио из Никшића у Подгорицу, и ту наставио примање „депутација“, којима наређује кога да бирају за посланика.

Збиља, кад нам се окупи сада скупштина интересантно ће бити чути, да ли ће књаз у престоној бесједи м ћи а рекне: господо народни посланици. Још интересније ће бити, каквим ће гласом, и да ли неће са осмијехом изговорити оно: народни. Ако се он не насмије, сигурно хоће галерије народа, а без сумње и сами ови народни посланици. То ће бити цвијет Црне Горе, и с тога ће бити величанствен тај призор, у ком ће напоредо стати књаз и „воља народа“. Да ли ће се тада који од тих посланика ма и за тренут сјетити своје прошлости...

Ах, диван ће бити тај тренутак, кад се све изједначи!... Y.

Политички преглед.

Поравнање између Угарске и Аустрије. И бечки листови доносе да је у питању квоте дошло до споразума. Угарска квота износила ј до сада 34·4% а од сада ће 35·25%. Бечки листови још додају да овај кључ још за неко време неће бити званично објављен, али је он у истини између обе владе већ утврђен. Спор и борба се између обе владе воде дакле само у питању нотне банке. Судећи по свему а највише по томе што преговори нису прекинути, већ се воде и даље, доћиће или је већ може бити дошло и у овом питању до споразума. Угарска влада остаје одлучно при својем становишту да се питање самосталне угарске нотне банке изузме из преговора о поравнању, и у своје време расправља као самостално, посебно питање. Заједничка нотна банка осигурана је до 1910. године. Тад јој време истиче. Аустријска влада је одједном убацила у преговоре поравнања и питање то како би у случају да се поравнање склопи, осигурала и заједничку аустроугарску банку до 1917. године. Угарска влада у то питање никако неће да улази тим више, што већина угарског сабора нарочито Кошутова странка има у свом програму, да Угарска од 1910. године оснује своју самосталну банку. На т м становишту стоје и многи посланици мађарске уставне странке, а и министар унутрашњих послова гроф Андраши. Аустријска је влада увидела куда тежи већина угарског сабора, па је с тога и хтела то питање да увуче у преговоре поравнања, не би ли у великом заплету осигурала лакше заједничку банку до 1917. год. Угарска влада није хтела да улази у то, и како изгледа аустријска је влада попустила и пристаће да се питање нотне банке посебно решава Питање квоте увукла је у преговоре о поравнању и ту је постигла да се нешто незнатно угарска квота повиси. — Према свему овом изгледа сигурно и свршена ствар, да је у поравнању осигуран споразум између обе владе.

Нота грчкој влади. Приликом састанка руског министра Изволског са нашим министром Еренталом отправљена је, осим Србији и Бугарској, и Грчкој једна нота. Поговара е, да је тон њен много оштрији, и да према томе, реформне силе сматрају Грчку за главно легло четништва Том је свакако понајвише допринело то, што се у Грчкој јавно држе зборови, на којима се потстиче народ да брани своје сапленике у Турској, и што те тежње потпомажу и најугледније личности у држави, друго ровљења драмског епископа, треће што полицајну службу на граници Грчке врше грчки официри. Све то гледи грчка влада мирне душе. Упада у очи, да Бугарска није добила ни акав оштрији прекор, поред свег тог што су и службени подаци Хилми паши ни и новији гласови показали црно на бело, да је баш Бугарска главни покретач свег зла.

Саборски одбор.

Седница 20. септембра 1907.

У овој седници дељене су стипендије и то: Адамовићеву су добили: Јован Стојановић медицинар IV. год. Јован Бекњанов правник III. год. Миленко Радовић правник III. год. Ранко Зец правник, II. год. и Светислав Костић правник III. године.

Војновићеву Стојан Секулић као рођак.

Пајићеву Васа Крстић правник IV. год. Ђорђе Сурдучки правник III. год. и Ђорђе Котур правник III. год.

Путникову Ђорђе Томић правник III. год

Сервијскога промакнути су у виши разред њих пет, а изабрани у III. разред: Сава Јанковић, медицинар, Душан Ђорин у V. разред гимназије, Ђорђе Јовановић II. разред гимназије, Стеван Маргетић филозоф II. године.

Богословску стипендију Милан Јатић и Милан Поповић богослови у Черновици.

На четир односно пет места у Адамовићевој закладе стигло је 106 молби.

У свему за све стипендије молило 179 лица, а молбеница беше знатно над две стотине.

Поднеће се Матици Српској нацрт основног писма стипендијске закладе Нестора Димитријевића.

Одобрено издавање залишне сесије у Делиблату и Самошу на три године.

Поводом расправљања о колаудацији оправака епископске резиденције у Темишвару решено издати наредбу, да се ни у ком случају без одобрења Саборског Одбора не сме прекорачити прорачун, а ни обавити колаудација, као што је горња обављена, јер ће свако таково прекорачење пасти на терет онога, који је такову градњу или оправак наредио, што се пак дућана тиче уступљено књиговођству па ће се тада донети закључак у овом случају.

Српској вероисповедној школи у Дању одобрена дрва по досадањем из властелинства дањског.

Управу манастира Олова упутити на пристојно дописивање ма с ким било.

Како сочињавају »Браник«.

(Догодило се у Новом Саду).

Улицом, која води на железницу, провврјаше кола. У њима седи крупан човек.

Један сарадник и један трчилажа »Браников« спазише то.

— Шта мислиш, ко је оно тамо на колима?

— Нисам добро видео.

— Нисам ни ја.

— Кад сам погледао с леђа, тако изгледа као да је др. Емил Бала, брат великог жупана.

— Може лако бити. А шта мислиш где ће.

— Ваљда на железницу. Сад је време возу, који путује према Карловцима.

— Богме видећете, с њима се даље не може! Баш ја сам својом руком написао у »С. Мисли« ону »Поруку«. Ах, какав ће тек онда да буде диван живот! И сад се скупљамо свако вече и веселимо у нашем клубу. Што су то лепе и дуготрајне седнице! Него и ту вреди природна селекција. Морамо да се одабирамо да остане само што је јаче. Има шуша, које не могу ни недељу дана с нама да издрже, одмах се разболу! Али ми ћемо као и Шпартанци. Ко није кадар да држи с нама, напоље из »Локанда«.

— А шта је то »Лоханде«?

— То је наш локалитет, где се веселимо и гајимо друштвеност. Па кад се опростимо тих слабића, да видите што ће то да буде генерација! Све сами надљуди и телесно и душевно!

— А ви се бавите и литературом, Sir? Читао сам ваше приповетке и »Борбу за изразом«. Красно! Well done![2])

— Та мало мало! рече доктор и скромно обори очи. Дође ми знате тако, засрбе ме прсти, управо навали ме да пишем. Онда седнем, и перо лети, лети... Лети без прекида, без промишљања док замисао није добила израза, правог израза. Ја сам тог принципа, да човек даровит и уман не треба да се бави само политиком, него и просветом народном. Да, нашем народу треба пружити здраве снажне хране, јер је поред ове наше досадање литерарне мршаве хране душа му изгладнела. За то сам, више као узор, каква треба да је храна, написао »Борбу за изразом«. И баш за то што то треба да је народу храна, пазио сам, да будем увек, кратак, јасан и разумљив, а колико сам се у том усавршио, видели сте и сами. Уз то је мој принцип апсолутна слобода. Не дам, да ме облик веже, ни облик ни ништа у опће. За то пишем све, што ми падне на памет и пишем како ми дође, без дугог филистарског размишљања. Каткад ми се до душе учини и самом, да је нешто глупо, али мој принцип: боље и глупо, кад је само природно, него извештачено и промишљено, па ма било и паметно. У осталом шта је глупо, а шта је паметно? Ко то зна рећи? Мени кажу сви моји, а то су баш духовити људи, да је све паметно, што сам написао, — а ја им се смејем, јер често сутра дан не разумем ни сам, шта сам хтео с оним да кажем, што сам јуче написао. Е ал' ето њима је јасно!

Ther is no standig it![1]) помислим и дигнем се да идем.

— Пун сам ваших тих нових мисли, начела и погледа на свет, што сам их од вас, Sir примио. Дозволите, да се удалим, да у миру о њима размислим, да их прекухам и средим. Ја сам од сад просто сасвим други човек!

Заиста ми је глава брујала. Није шала, толики humbug![2])

— Нипошто, господине! Најважније нисмо свршили! Шта ће бити са »Српском Мисли?«

— I shal do my utmost,[3]) само ме сад пустите!

— Идем ја часом да сазовем седницу. Дотле се ви са брат Васом разговарајте о високој политици. Цео дан је данас, сиромах, много радио, па се уморио за то спава, немојте мислити да...

— Honny soit, qui mal y pense![4]), рекох с осмехом, али сам слагао, јер какав је то био рад, то су дали наслућивати грлићи од боца и неки кљунови од сода, који су љубопитљиво и издајнички вирили испод продеране мараме, која их је тамо у углу скривала.

— Хеј калуђерштино! Устај море! викну др. Лаза.

— Ха? Не могу више, па то ти је! одговори Rewerend Sir, па захрче на ново.

— Важне ствари, »Српска Мисао«! — виче му др. Лаза на ухо.

— Наздрави сад ти! Махни ме сад радикала!

— Право има! Оставите га, господине! Наћићу ја начина, како да пречасног господина пробудим!

А надљуд ме послуша. Натури камилавку на главу, притегну црвени ћурак, узе буџу и бројанице, па оде наглим корацима, а ја остадох сам са Rewerend Sir-ом. Ала слатко хрче тај човек, помислим, види се, да се кукавац баш преморио од тешког душевног рада и студије!

Али ко ће то бити? Отац Валеријан? Баш да се уверим! Кажу у »Србобрану« у једном допису са земунске скупштине самосталске, да му је брат Светозар својом милом и симпатичном појавом задобио све, мора дакле да је леп човек. Сигурно ће бити и овај налик на брата. Баш да видим!

Чим сам погледао био сам сигуран. Јесте, то ће бити он. Да, он и нико други! Како сад само да га из тешка сна пробудим?

Мало сам се замислио и онда ми севну мисао у главу.

(Наставиће се)

[2]) Браво!

[1]) Ово се више не да издржати.
[2]) којешта, немисли.
[3]) учинићу све што могу
[4]) хуља, ко зло мисли.

— Имаш право, сад иде воз за Карловце. Дакле зацело је оно Емил Бала и путује у Карловце.

— А шта мислиш, шта ће он тамо?

— У Карловцима је сад саборски одбор, па је ваљда зато отишао.

— Можда су га звали што радикали?

— Сасвим је тако. Оно је зацело др. Емил Бала и зацело иде у Карловце, јер су га звали радикали.

— И сарадник »Браника« ухвати се рукама за главу, да му оданде не излете мисли и потрча у уредништво. И умете у једном чланку ово: — »Господа (радикали) не уздају се у своју памет. Позвали су у седнице чак и дра Емила Балу брата великог новосадског жупана Бале, који их је ваљда умирио, да ће његов моћни брат одстранити сваку опасност од њих која им прети«.

Овако пише у најновијем, 210. броју »Браника«.

* * *

А оно неколико »Браниковаца« у Новом Саду трче са зажареним лицем и поздрављају се:

— Јеси ли читао?

— Јесам! Сензација! Таког чега још није било!

— Дакле мој брајко, радикали су у љутој невољи. Чланови саборског одбора звали су брата великог жупана у Карловце, у седнице, да га моле, да он моли великог жупана, да велики жупан моли министре, да спасе радикале из невоље... То је сад чисто и јасно: Радикали су свабили шеве.

И »Браниковци« падају од радости један другом у наручја.

Онај човек што су га она двојица видели у колима, био је, како чујемо, Петар Баум путник берлинске фирме Кенига из Берлина.

Вести из места и са стране.

Златна сабља кнезу Арсену.

Руски цар Никола II. послао је у Београд кнезу Арсену Карђорђевићу златом богато оковану сабљу, на којој су изгравиране речи „За храброст“. Сабља је јуче стигла у Београд преко београдског царско руског посланства и спада по скупоценој уметничкој изради и по вредности својој у најређе примерке те врсте сабаља. Уз сабљу је стигао и декрет са царевим потписом. Овом почасном златном сабљом одликован је Кнез Арсен са своје храбро држање у руско јапанском рату на челу својих Козака у Манџурији.

Војничка контролна смотра (контрола)

за просте војнике заједничке војске као и за домобранце, који нису у активној служби, неће се ове године држати. Тако гласи председничка наредба домобранског министарства бр. 7869. о. г., објављена под 21180. бр. овдашњег варошког магистрата.

Русија и Енглеска.

Нашем читалачком свету биће познато, да је између Русије и Енглеске дошло до споразума у погледу њихових азиских интереса. Тај споразум је изненадио цео свет, јер је познато, да су руске тежње одавно упрте на Индију. Међутим ратне неудаће са Јапаном, унутрашњи немири у земљи задају толике невоље, и материјалне и моралне, да Русија на данашњи дан не сме ни да мисли на офензиву. С друге стране тај споразум добро је дошао и Енглеској. Она се до сад и онако само бојала руског упада, и задовољна је, кад јој се сад уговорно обећава сигурност с те стране. Па ипак тај уговор не даје довољно гаранције за трајан мир и добре односе међу њима. Познато је да су Енглези, правећи оно пре неку годину „научну“ експедицију по Тибету, чинили доста насиља. Бар је исвесно, да је тибетско становништво огорчено на Енглезе, и ако је њихов Далај Лама опет и душом и телом одан Енглезима. Ти незадовољници су и до сада имали у Русима сигуран ослонац, и што највише упада у очи, Русија их не тера у њихову постојбину, већ им на свом земљишту даје уточишта, да одатле, у сигурном уточишту, могу на тенане распиривати код онамошњег становништва мржњу на Енглезе.

Укријумчарени волови.

„Пештански Лојд“ добија из Беча ову вест: Пољопривредна централна управа добила је поуздано извешће, да је прошле недеље 200 и ове 1000 комада српских волова дотерано на централном марвеном тргу у Св. Маркусу. Ови су волови, како саопштава централна управа, кријумчарени преко Босне у Аустрију. Према томе постоји повреда граничне забране. У име пољопривредне централне управе подигао је одмах свој протест код владе, референт, земаљски витез од Хохенблума и захтевао је тачан извиђај о том кријумчарењу, као и то, да се предузму мере, да се онемогући у будуће кријумчарење српских волова за Аустрију. — Један познати бечки касапин саопштио је о наведеној појави следеће: Појава тих волова на марвеном тргу врло је изненадила купце. Истина је, да није било могуће са сигурношћу утврдити, да су тих 1000 волова српскога порекла. На марвеном тргу продавати су као босанска роба. Пала је у очи лепота те стоке, пошто из Босне никад нису дотерани тако дивни волови на тржиште. Случај, што су ти красни волови продавати по исту цену, по којој су до сада продавати мање лепи босански волови, дало је повода за помишљање, да су ти волови српског а не босанског порекла. Али, доказано није да је стока била кријумчарена. Стока је, с погледом на њену лепоту и повољну цену, на јуриш распродата.

Читаоцима „Заставе“.

Са данашњим јутарњим бројем „Заставе“ почели смо да доносимо роман дра Бошка Петровића из живота босанских Срба, а под насловом: „Модерно Робље“. Скрећемо пажњу читаоца „Заставиних“ на тај роман, јер ће у њему упознати жалосно стање, живот и прилике у Босни и Херцеговини, а нарочито босанску омладину.

Песак у Сахари.

Пустиња Сахара покривена је дебелим слојем песка. Дебљина тог слоја износи до седамнајст метара.

Брзојави „Застави“

Стигли 22. септембра.

Поравнање.

Будимпешта. У поравнању никако ствар не напредује Са обе стране тврде, да ствар споразума врло рђаво стоји. Јуче су преговори трајали до 9 часова у вече. Угарска се влада за тим саветовала до 11 часова Осим квоте и банке није решена ни такса ни железничко присаједињење. После јучерањи преговора одељни предстојник Сиглард рекао је новинарима: Са поравнањем рђаво стоји. Јосиповић је рекао да се још ништа не може знати Кошут је рекао, да су тешкоће исто такове, као и јуче што су биле. Данас ће само да се саветују о диференцијама. Главни предмет расправе биће сутра банка и квота.

Главни уредник: Јаша Томић.
Одговорни уредник: Константин Кралјаревић.

Нову снагу

доноси СКОТОВА Емулзија, кад су сва остала средства без успеха. Опасно је са сумњивим препаратима експериментисати, кад је заравље на коцки и кад се

слабости

тиче, коју код **реконвалесцената** налазимо или је настала услед малокрвности, плућних болести или прекомерног рада. Ко је паметан, лаћа се без оклевања средства, које је у безбројним случајевима у свима врстама слабости без изузетка као утицајно и поуздано средство доказано, а то се средство зове

Скотова Емулзија.

Право само са марком — рибарем — као знак гаранције Скотовог поступка.

Цена оригиналној боци

2 Кр. 50 пот.

Може се добити у свима апотекама

1209 1—6

У ПАЖЊУ! Само „TEMPELQUELLE“ и „STYRIAQUELLE“ јесу као рођички киселаци законом заштићени! — Све друге производе, који носе име Tempelquelle“ или „Styriaquelle“ а фалишно као „Rohitscher“ у промет долазе, треба одбити. 952 2—2

Велико стовариште за Угарску:

JOSEF HOFFMANN

Budapest, Bathory-gasse 8

Јавна захвала

Најтоплије захваљујемо чистом српском добротворном друштву

„ПРИЈАТЕЉ“ у Сегедину,

које нам је оцем нашим завештану асигурацију у своти 2000 К исплатило

Вршац, на Крстов-дан 14. септ. 1907.

Милан Петко Павловић с. р. Жива Беснички с. р.
Љуба Гојковић с р. Јоца Беснички с. р.
сведоци. 1285 1—1 наследници.

KALOGEN

Бразајеве Францове ракије

КРЕМ ЗА ЗУБЕ је најбоље.

261 24—10

ОБЈАВА.

Пошто би потребовао најмање

10—15 ВАГОНА ЈАРОГА ЈЕЧМА ЗА СЈЕМЕ,

то свим умољавам г. г. економе која би желили да свој јечам уз добру цену продаду нека се на подписаног обрате са ознаком цене по метричкој центи количину и припослање мустре,

Павле Јелић

Осијек I. (Славонија), Ружичина улица број 56.

Посредовање мешетара (цензала) јест искључено. 1283 1—3

ЖЕНСКИХ СУКАЊА

полу вунених.

Од практичног трајног топлог штофа.

При поруци једног поштанског пакета 6 7 ком. шаље се франко сваке поште.

Загасито сиве са бордурама по ком. **70 новч.**

Загасито карирани ком. **78 новч**

Најлепши у бојама са пругама ком **88 новч.**

Енглески кроазет доњих сукања постојана боја 1 фор 10 новч. до 1 фор. 15 новч.

Са везеним бордурама ком. 1 фор. 30 новч до 1 фор. 35 новч. разашиље

Jakob Brady

Frauen Röcke-Export Ingrovitz (Mähren.)

Покушај са поруком од 6—7 ком. увериће сваког о јефтиноћи. 1286 1—3

ПРОДАЈЕ СЕ 60 ЛАНАЦА ЗЕМЉЕ

у Србији, удаљено од **Шабца 2½ сата**. На истој земљи има једна **кућа од 3 одељења са подрумом, зидана каменом**. Има **воћњак** у којем има **1500 дрвета** које шљиве, ораха и јабука, као и **пет ланаца шуме**, остало је оранице и ливада.

Земља није изложена поплави и подесна је за све усеве као и сточарство. Услови су за купца повољни. Обавештај даје **Милоје Илић Стара Палашка** (Бачка) 1287 1—6

1074 szám — 1907 végrh.

Árverési hirdetmény.

Alulirott birósági végrehajtó az 1881. évi LX t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a budapesti kir. keresk és váltó törvényszéknek 1907. évi 31122. számu végzése következtében Dr Mayer Oszkár ügyvéd által képviselt Borges B. utóda czég javára Ripp Ignácz ellen 409 K 70 f s jár erejéig 1907. évi február hó 12-én foganatositott biztositási végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 3180 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: férfi és fiu ruhák s ruhaszövetek nyilvános árverésen eladatnak

Mely árverésnek az ujvidéki kir. járásbiróság 1907. évi V. 275 276/4 számu végzése folytán 125 korona tőkekövetelés ennek 1907 évi január hó 31. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 10 koronában biróilag már megállapitott költségek erejéig, Ujvidéken alperes üzletében leendő megtartására 1907. évi oktober hó 8-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881 évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Ujvidéken, 1907 évi szeptember hó 24. napján.

Horváth Gusztáv
kir. bir. végrehajtó.

1284 1—1